

Aan de leden van de raad

Datum : 15 april 2025
Zaaknummer : 4521049
Contactpersoon : Gideon van der Hulst
Telefoonnummer : 026-3774158

Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 44 Rvo over 'Opkomstcampagne gemeenteraadsverkiezingen'

Geachte voorzitter en leden,

Het raadslid Heemskerk van de fractie D66 heeft ons bij brief, ingekomen 18 maart 2025, schriftelijk vragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Arnhem 2018 over 'Opkomstcampagne gemeenteraadsverkiezingen'.

Inleiding

Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 ging minder dan de helft van de Arnhemmers stemmen, met een opkomst van slechts 46%. Dit laat zien dat democratie en de betrokkenheid van inwoners daarbij geen vanzelfsprekendheid zijn en continue aandacht vragen. Niet alleen in aanloop naar de eerstkomende verkiezingen. Het college ziet dit, samen met de raad en verschillende partners in de stad, als zijn taak. Dit doen we door verkiezingen te organiseren die voor iedereen toegankelijk zijn en met een opkomstbevorderende campagne die Arnhemmers oproept te gaan stemmen. We besteden hier al jaren veel aandacht aan en hebben de ambitie hier nog meer in te doen. Het opkomstpercentage is namelijk slechts een indicator van democratische betrokkenheid. Daarom willen we niet alleen rondom verkiezingen een opkomstcampagne organiseren, maar Arnhemmers continu betrekken bij de (lokale) democratie. In de beantwoording van de vragen gaan we ook daar nader op in.

Ter beantwoording van deze vragen delen wij u het volgende mee.

1. *Met name tijdens de afgelopen gemeenteraads- en landelijke verkiezingen is er in Arnhem hard gewerkt om zoveel mogelijk mensen te laten stemmen. Wat zijn de belangrijkste lessen die de gemeente hieruit heeft getrokken?*

De afgelopen jaren hebben we in aanloop naar de verschillende verkiezingen opkomstbevorderende campagnes opgezet. Een aantal belangrijke lessen die we uit die verschillende campagnes hebben gehaald zijn:

- In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2023 werkten we met hulpburgmeesters. Hulpburgmeesters fungeerden als ambassadeur voor de verkiezingen. Zij zijn bekende Arnhemmers en andere inwoners die een groot netwerk hebben in hun buurt en een rolmodel zijn. Hulpburgmeesters vergrootten daarom het bereik van de campagne. Ook zorgde het voor

Datum: 15 april 2025
Zaaknummer: 4521049
Pagina: 2

gesprekken over het belang van verkiezingen tussen Arnhemmers waardoor de campagne iets van henzelf werd. Het werken met hulpburgmeesters ervaaarden we daarom zeer positief.

- Elke verkiezing vraagt om zijn eigen aanpak. Tijdens de Europese Parlementsverkiezingen was de campagne “Europa een ver van je bed show? Echt niet!”. Deze campagne speelde in op wat het Europees Parlement concreet voor Arnhemmers betekent. Iets wat voor veel mensen onbekend bleek, en bij deze verkiezingen meer van toepassing is dan bij bijvoorbeeld Tweede Kamerverkiezingen waarbij het belangrijker is om informatie over de inhoudelijke standpunten te delen.
- We leerden dat opvallende acties zoals het abseilen van de Eusebiuskerk, of opvallende stembureaus zoals in Burgers' Zoo werkten om Arnhemmers kort voor de verkiezing te wijzen op de aankomende mogelijkheid om te stemmen. We veronderstellen dat dit specifiek werkt voor Arnhemmers die nog niet weten dat er verkiezingen aankomen of wanneer deze zijn.
- We hebben gezien dat inhoudelijke campagneactiviteiten zoals het verkiezingsfestival, proefstemmen of een jongerenavond zorgen voor het informeren van Arnhemmers over waar de verkiezingen over gaan en hoe het werkt. Dit werkt specifiek voor Arnhemmers die niet weten waarover de verkiezingen gaan of hoe ze werken.
- Daarnaast leerden we dat er Arnhemmers zijn die weten dat er verkiezingen aankomen, weten waarover het gaat en hoe het werk en toch niet stemmen. We zagen dat bovenstaande campagnes beperkt helpen hen te overtuigen te gaan stemmen. Om ook deze Arnhemmers te betrekken wil het college inzetten op het continu werken aan het versterken van democratische betrokkenheid. Om dit te bereiken werken we aan een democratieprogramma. Daarin worden alle inspanningen die we doen om democratische betrokkenheid te versterken samengevoegd. Denk bijvoorbeeld aan gast van de raad, democracy, reguliere burgerparticipatietrajecten waar inwoners betrokken worden bij de lokale democratie en een andere projecten waarmee we inzetten op het kennismaken met en leren van democratische vaardigheden. We maken dit overzicht compleet en vullen het waar nodig aan met activiteiten om specifieke doelgroepen te bereiken. Wanneer dit eerste overzicht inzichtelijk is informeren we uw raad hier via een raadsbrief over. Deze raadsbrief kunt u later dit jaar verwachten.

2. *Een van de belangrijkste conclusies van Citisens was dat de wijk en sociale omgeving bepalend zijn voor of iemand wel of niet stemt. Voor de landelijke verkiezingen in 2023 koos het college dan ook voor een wijkgerichte campagne. Hoe kijkt het college op deze keuze terug en is het college van plan weer voor een wijkgerichte campagne te kiezen?*

Het college kijkt hier positief op terug. [Uit het onderzoek](#) bleken grote verschillen tussen de Arnhemse wijken. Elke Arnhemmer heeft zijn eigen motivaties en belemmeringen om te gaan stemmen. Dit hangt samen met de wijk waar zij wonen, maar ook andere zaken zoals hun leeftijd (zie ook het antwoord op vraag 3). Door hier ook tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 rekening mee te houden kunnen we meer Arnhemmers bereiken op een manier die bij hen aansluit. Op die manier willen we zoveel mogelijk Arnhemmers bereiken met onze opkomstcampagne, zodat uiteindelijk meer Arnhemmers gaan stemmen.

Datum: 15 april 2025
Zaaknummer: 4521049
Pagina: 3

3. *Ook de opkomst onder jongeren is in heel Nederland laag, zeker onder praktisch geschoolde jongeren ([tot 30 procentpunten lager dan onder theoretische geschoolde leeftijdgenoten](#)). Welke actie gaat het college ondernemen om specifiek ook deze Arnhemmers naar de stembus te krijgen? Zet het college zich bijvoorbeeld weer in voor stembureaus op of in de buurt van locaties van het Arnhemse beroepsonderwijs of op andere plekken waar veel jongeren dagelijks komen?*

Het college ziet jongeren als belangrijke en specifieke doelgroep bij de gemeenteraadsverkiezingen. Het college wil natuurlijk meer jongeren bereiken, maar wil via hun ook hun ouders en bredere sociale omgeving bereiken. Hiermee sluiten we aan bij de conclusies van het onderzoek van Citisens. Het college zet daarom in op stembureaus op of in de buurt van locaties van het Arnhemse beroepsonderwijs of op andere plekken waar veel jongeren dagelijks komen. Aanvullend zoekt het college voor dit doel actief de samenwerking met onderwijsinstanties, en met sport-, hobby- en cultuurorganisaties waar jongeren actief zijn. Schoolbezoeken, democracy en de voorstelling van de Kiesmannen voor jongeren in samenwerking met de HAN en AM-supportteam tijdens de afgelopen verkiezingen zijn al enkele voorbeelden uit eerdere jaren. Door acties als deze wil het college zoveel mogelijk aansluiten bij de belevingswereld van jongeren. Dit doet de gemeente zowel met het oog op het verhogen van de opkomst onder jongeren bij verkiezingen, als op het versterken van verdere democratische betrokkenheid van jongeren (zie ook het antwoord op vraag 1). Het college ziet jongeren zelf, bijvoorbeeld via de jongerenraad, als belangrijke gesprekspartner rondom dit vraagstuk.

4. *In verschillende steden werd de afgelopen jaren geëxperimenteerd met een nachtstembureau, dat van 0.00 uur al open is, met het doel meer jongeren naar de stembus te krijgen. Is het college bereid te verkennen of dit ook in Arnhem mogelijk is?*

Het college ziet de meerwaarde van bijzondere stembureaus. De stembureaus in Burgers' Zoo en het mobiele stembureau in de historische trolleybus zijn voorbeelden hiervan. Het college is dan ook bereid te verkennen of een nachtstembureau dat vanaf 0.00 uur al open is ook in Arnhem mogelijk is.

5. *Wanneer kan de gemeenteraad een volledig plan van aanpak voor een opkomstcampagne rondom de gemeenteraadsverkiezingen verwachten?*

Het college zet, zoals bij de beantwoording van vraag 1 genoemd, ter versterking van opkomstbevordering in op het versterken van verdere democratische betrokkenheid via een democratieprogramma. Daarover kan de raad later dit jaar meer informatie verwachten. Bij dit democratieprogramma betrekken we ook de plannen voor een opkomstcampagne rondom de gemeenteraadsverkiezingen van 2026, omdat we vinden dat korte en lange termijninzet hand in hand moeten gaan om uiteindelijk te werken aan een grotere betrokkenheid van inwoners bij de lokale democratie. Het geheel organiseert het college op basis van de tot en met 2027 beschikbaar gestelde budgetten voor opkomstbevordering.

Datum: 15 april 2025
Zaaknummer: 4521049
Pagina: 4

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch